

בס"ד

מבוא וסיכום למאמר השבועי העולמי מהספר הקדוש

אמרי מנחם

פרשת שלח

איך זוכים להרגיש את הטעם הטוב
והתענוג האמיתי בתורה ובעבודת השי"ת,
ולהיות תמיד דבוק בה' ושמח בחלקו בכל עת ובכל מצב

ר'קראת שבת לכו ונלכוד

והאר עינינו בתורתך -

מה עלינו לעשות כדי לא להיות ח"ו כמו המרגלים
הרשעים שלמרות גדלותם בתורה ראו ולא לקחו
מוסר

שנה ז - גליון שו - פרשת שלח תשפ"ה

מבוא המאמר.....	ד
תוכן המאמר.....	ו
אמרי מנחם.....	ז
סיכום המאמר.....	ט
הוראה למעשה בעבודת ה'.....	יא
לקראת שבת פרשת שלח - שבת מברכים חודש תמוז לכו ונלכה.....	יב

לוח סדר הלימוד בחודש תמוז:

פרשת קרח: אות א.

הנושא: מחלוקת שהיא לשם שמים תכליתה כדי שיתברר האמת, ולכן סופה להתקיים, כי רצון ה' הוא שיתברר האמת לאמיתה.

פרשת חקת: אות ו.

הנושא: ענינה של מצות פרה היא אמונה פשוטה בלי שום טעם ושכל, וזאת חוקת התורה, שהיא סם חיים להולכים בדרך התורה בתמימות באמונה פשוטה.

פרשת בלק: אות ג.

הנושא: עיקר כח התפילה היא דוקא כשיש לאדם אמונה, והתורה היא עצם האמונה, ותפילה עם תורה אין למעלה ממנה, וזה כוחם של ישראל.

פרשת פנחס: אות א.

הנושא: במקום שיש דין למטה אין דין למעלה, וטוב לו לאדם שיקבל עליו את מוסר הצדיק, כדי שיכיר בחטאיו ויצדיק עליו את הדין, ויתחפך הכל לרחמים.

פרשת מטות מסעי: אות ז.

הנושא: ודברת 'ב'ס' - תכלית מ"ב מסעות לבוא לארץ ישראל ביחוד ה' ואהבתו מתוך אמונה שאין עוד מלבדו, ותכלית ערי מקלט לבוא לכיטול הגמור.

לעשות רצון צדיק

הלימוד השבועי העולמי

בסע"ח"ק

אפרי פנחס

...ע"פ...

"בעהט איך למעשה יעדער איינער פון אונז זאל נעמען כאטש איינמאל א וואך קובע זיין א שיעור און דעם ספר..." (בקשתי שכל אחד מאתנו יקבע שיעור ללמוד בזה הספר לכל הפחות פעם אחת בשבוע).

מתוך דא"ח מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במעמד סיום השלמת הספר - י"ז אדר תשע"ז

...ע"פ...

ברצוני לבקש, כאשר לאחרונה הושלמה הדפסת ספרו של כ"ק אאמ"ר זצלה"ה זי"ע, ספר הק' אמרי מנחם, ומפרסמים בכל שבוע מאמר אחד "א לייכטער שטיקל ש'העולם' לומד בצוותא חדא, אבקש בזאת מה'עולם' כאן שיצטרפו ללימוד זה, וזה יהיה לנחת רוח לאאמ"ר זצלה"ה שהיתה בקשתו להדפיס את הספר כדי "אז יודן זאלן לערנען אין דעם" "און דאס וועט זיין אונזער התחברות והתקשרות וייטער".

דברי פרידה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במצו"ש התאחדות באר"ב, סיון תשע"ז

לרפואתה ולהחלמתה המזירה והשלמה של האשה החשובה מרת שורה גולדא בת רחל לאה בתושח"י.

יו"ל לעידוד הלימוד השבועי העולמי שנתקן בהוראתו ובהורכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לתגובות והערות ולהצטרפות לרשימת התפוצה

imreimenachem@gmail.com

כמו"כ ניתן להשתתף בהוצאות הגיליונות הבאים

עיצוב ועימוד: 0548538799

שבת מברכים חודש תמוז

המולד יהיה בליל חמישי בשעה 9:58 - 4 חלקים.

ראש חודש יהיה ביום החמישי ולמחרתו ביום השישי

הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

פטרון החודש

ידידנו היקר והנכבד
איש טוב ומטיב רודף צדקה וחסד
הרה"ח ר' אהרן הרשולד שליט"א

לעילוי נשמות חמיו
הר"ר דוד ב"ר מרדכי ז"ל
נלב"ע חג השבועות תשמ"ז
וז' מרת פיגא רחל ב"ר אריה לייב ע"ה
נלב"ע י' סיון תשפ"ד
ת.ג.צ.ב.ה.

זכות רביה"ק זי"ע וזכות זיכוי הרבים
תגן עליו ועל ב"ב להתברך בכל הטוב
ולהצלחה בכל העניינים

לעילוי נשמת

"עבדא דקודשא בריך הוא", זכה וזיכה רבים
הגה"צ רבי שמואל צבי ב"ר בנימין זצ"ל
קובלסקי

רב בית המדרש סוכטשוב ב"ב
נלב"ע כ"ג סיון תשס"ג
ת.ג.צ.ב.ה.

הנצח ע"י המשפחה

זכות רביה"ק זי"ע וזכות זיכוי הרבים יגן עליהם
להתברך בכל הטוב ולהצלחה בכל העניינים
אכ"ר

מבוא המאמר

בבכ סגולת קדושת ארץ ישראל באים לקיום המשנה מאוד מאוד הוי שפל רוח

רבינו זי"ע מבאר כאן במאמרו שני יסודות גדולים בעבודת השי"ת. ראשית, מהו ענין ארץ ישראל, ולמה צריכים בני ישראל את ארץ ישראל לנחלה, ואיזה נפק"מ יש לאדם היכן הוא נמצא, הרי הקב"ה נמצא בכל מקום ומלא כל הארץ כבודו, ובכל מקום שהוא הוא משועבד לה' ולתורתו? ושנית, איך זוכים לבטל את כל הבלי ותענוגי העולם המדומה, ולהרגיש את הטעם הטוב והתענוג האמיתי בתורה ובעבודת השי"ת, ולהיות תמיד רבוק בה' ושמח בחלקו בכל עת ובכל מצב שהוא.

כמו כן יבאר רבינו מה הביא את המרגלים לשפל המצב הנורא למרוד בה' רח"ל, ולראות רק רע בכל הטובות שהשפיע להם השי"ת, ובפרט בחסד הגדול שעשה להם על ידי שאנשי כנען היו טרודים כל היום בקבורת מתים ואבלות על אבן משפחתם, והמרגלים השתמשו עם זה בהיפך הגמור להוציא דיבת הארץ שהיא ארץ אוכלת יושביה!?

שורש הדברים נעוץ בקליפת הגאווה, כי כל עיקר מעלת ארץ הקודש היא שמביאה את האיש הישראלי להתבטל ולהכנע לפניו ית' ולעבוד עבודתו בלבב שלם, שמטבע הארץ ההיא לגרום להיושבים בה הכנעה וענוה, ולכן אף שהיה שם ערים גדולות ובצורות בשמים הרים ובקעות, עם כל זה נקראת כנען,

מלשון הכנעה, שטבע הארץ היא בהכנעה, וכן גורמת טבע זו להיות שבים בה, וע"י הכנעה והתבטלות לאין ואפס זוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא, כי מכח הביטול זוכים לתורה, כדאיתא בגמ' אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וזה מבטל כל התענוגים, בבחי' אין טוב אלא תורה, להיות הרגשת כל הטוב רק בעסק התורה, ולא זולתה כלום, ועי"ז ממילא שמחים ומרוצים בארה"ק בכל עת, אפילו כאשר אין בה כלום, במה שיכולים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי. אבל המרגלים כשהפכו פניהם מפני משה רבינו ע"ה, עוד כשהיו חוץ לארץ ישראל, באו לידי גיאות, ורצו להישאר במדבר כרי שלא לאבד את נשיאותם וזה היה חטאם, אשר על כן מאסו בארץ חמדה ולא זכו ליכנס אליה.

סיכום הדברים העיקריים בדברי רבינו הם:

א. כלל ישראל אינם צריכים ארץ ומדינה ח"ו, הם צריכים ארץ אשר עיני ה' אלוך בה כדי להיות שם יותר עמו ולחלקו בהתבטלות ולזכות על ידי זה לדבקות בתורה. ב. על ידי דבקות בתורה בתכלית הביטול זוכים לבטל את כל תענוגי הבל ושוא, ולהרגיש את כל התענוג רק בעסק התורה, וזוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא. ג. על ידי זוכים להיות תמיד שמח בחלקו בכל עת ובכל מצב שהוא, במה שזוכים לקיים בה התורה בשלמות ולעבדו כראוי.

במאמר 'לקראת שבת' הוספנו והרחבנו קצת בביאור עומק הדברים בס"ד. אך אין בקוצר היריעה די מקום להאריך בריבוי העומק והרוחב בדברי רבינו אלו, ותן לחכם ויחכם עוד.

תוכן המאמר

על ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחלת לאבותינו - מהי המעלה הגדולה של ארץ ישראל שעליה אנו מצפים ומבקשים בכל יום תמיד 'ותחזינה עינינו בשוכן לציון ברחמים.

עיקר מעלת ארץ הקודש, שמביאה את האיש הישראלי להתבטל ולהכנע לפניו ית' ולעבוד עבודתו בלבב שלם, כי מטבע הארץ ההיא לגרום להיושבים בה הכנעה וענוה, ולכן אף שהיה שם ערים גדולות ובצורות בשמים הרים ובקעות, עם כל זה נקראת כנען, מלשון הכנעה, שטבע הארץ ההיא בהכנעה, וכן גורמת טבע זו להיושבים בה.

מבאר את מאמר הכתוב עליו זה בנגב ועליתם את ההר וגו' בדרך רמז על פי דרך בעבורת ה', בהקדם לבאר מה בין ארצות הגויים לארץ ישראל, כי אומות העולם בארצותם כל חפצם ומגמתם להיות להם ממשלה ועצמאות, לא כן נחלת זרע ישראל עדת עם קודש, הנה הם משועבדים להשי"ת בשמירת תורה ומצוות, והרי הוא ית' נמצא בכל מקום, שהוא מקומו של עולם, אם כן למה להם את ארץ ישראל לחלוק? • מבאר כי כל מעלת א"י ושייכותה לישראל היא ששם בא"י שורה הקדושה ומורגשת ביותר, ששם נקל לזכות בא"י למדת הענוה, וע"י כן אפשר בקל לבוא שם לעסק תורה ומצוות ועבודת השי"ת • וזהו שאמרנו בזוה"ק בר זמין להו קוב"ה לישראל בהאי עלמא אשרי לון בארעא קדישא בגין דישתכחו בפולחניה, כי עבודת ה' היא דוקא ע"י הכנעה, היפך הגאווה המונעת מלעבוד אותו ית', כמו שב' באגרת הרמב"ן ז"ל על המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים, והמורד בהשי"ת ח"ו לא שייך אצלו עבודתו ית' • וזה עיקר מעלת ארץ הקודש, כמו שאמר הרבי מלובלין זי"ע על הכתוב טובה הארץ מאוד מאוד, שסגולת א"י להביא לקיום המשנה מאוד מאוד הוי שפל רוח, ולכן אף שהיה שם ערים גדולות ובצורות בשמים הרים ובקעות, עם כל זה נקראת כנען, מלשון הכנעה, שטבע הארץ ההיא בהכנעה, וכן גורמת טבע זו להיושבים בה • וע"י הכנעה והתבטלות לאין ואפס זוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא, כי מכח הביטול זוכים לתורה, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שרעונו שפלה, וזה מבטל כל התענוגים, ולהיות הרגשת כל הטוב רק בעסק התורה, ולא זולתה כלום, ועי"ז ממילא שמחים ומרוצים באר"ק בכל עת, אפילו כאשר אין בה כלום, במה שיכולים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי • על פי האמור מבאר 'עלו זה בנגב', נגב הוא מלשון נגוב ויבש, כלומר אף כאשר אין בה כל טוב, ריק לגמרי, ואין בה אלא תורה, יחשוב זאת אצלכם לעליה ותהיו חובבים את הארץ, 'ועליתם את ההר', ר"ל מפני שזיכיתם בה לשלימות התורה שניתנה על ההר הירוע, הר סיני, מחמת זה תהיו מרוצים ותהיה הארץ חביבה אצלכם, כי זוהי הדרך האמיתית בירושת הארץ, שתהיה התורה לבדה כל טוב דגני בגוה, בלי שום גשם כלל • אבל המרגלים כשהפכו פניהם מפני משה רבינו ע"ה, עוד כשהיו חוץ לארץ ישראל, באו לירי גיאות, ובזה פגמו בקדושת א"י שהיא מצד החכמה, מצד ההכנעה כנ"ל, וזה היה חטאם, אשר על כן מאסו בארץ חמדה ולא זכו ליכנס אליה • וזהו דאיתא בזוה"ק בזמנא דהווי ישראל בארעא קדישא אינון הוו משכי ברכאן מלעילא לתתא, כי הישיבה בא"י מצד אהבתה, היא ע"י שמרגישים קדושת הארץ מתוך הכנעה והתבטלות כמשנ"ת, וע"י הכנעה זוכים למדת כתר, בחינת אין וכתר איהו רישא ומבועא דכל ברכאן • ומכאן זה נשפע רב חסד מבחי' אין העליון, שזה הוא בחינת ברכה, כדאיתא בשם האר"י ז"ל חסד הוא הברכה, וכנודע שכתב הוא חסד ורחמים גדולים בלי קץ, ועי"ז נמתקים כל הדינים לחסדים.

המאמר

[ז] עליו זה בנגב ועליהם את ההר (יג, ח).

לבאר המקרא קודם אולי יש לומר, דהנה לא ככל הגוים בית ישראל המה, כי אומות העולם בארצותם כל חפס ומגמתם להיות להם ממסלה ועממאות, לא כן נחלת זרע ישראל עדת עם קודם, הנה הם משועבדים להשי"ת בשמירת תורה ומצוות, והוא ית' הרי נמצא בכל מקום, שהוא מקומו של עולם (ב"ר סה, ט), רק כל מעלת א"י ושייכותה לישראל היא כדאיתא במד"ת (ראה ח) אמר הקב"ה יבואו ישראל שצאו לחלקי ופי' שהם חלק אלוה ממעל שנאמר (דברים לב, ט) כי חלק ה' עמו וינחלו את הארץ שבה לחלקי וכפי שהיא מכונה (תהלים קכז, ג) נחלת ה' (עי' זוה"ק ח"א קטו), היינו ששם בא"י שורה הקדושה ומורגשת ביותר, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב קנא): לית אתר קדושה בכל ישובא כגוונא דארץ ישראל, וכל קודש הוא מצד החכמה (פרדס שער יב פרק ג), ר"ל מצד הכנעה שהיא בחי' חכמה, כח מה, כמש"ה (אויב כה, יב) והחכמה מאין תמצא, שנקל לזכות בא"י למדת הענוה, ועי' כן אפשר בקל לבוא סם לעסק תורה ומצוות ועבודת השי"ת, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג סו, כד זמין להו קוב"ה לישראל בהאי עלמא אשרי לון בארעא קדישא בגין דיסתכחו בפולחניה, כי עבודת ה' היא דוקא ע"י הכנעה, היפך הגאווה המונעת מלעבוד אותו ית', כמו ש' באגרת הרמב"ן ז"ל כל המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים, והמורד בהשי"ת ח"ו לא שייך אצלו עבודתו ית'.

וזה כל עיקר מעלת ארץ הקודש, שמציאה את האיש הישראלי להתבטל ולהכנע לפניו ית' ולעבוד עבודתו בלבב שלם, כמו שאמר הרבי מלובלין זללה"ה על הכתוב (יד, ז) טובה הארץ מאוד מאוד, שגולת א"י להביא לקיום המשנה (אבות ד, ד) מאוד מאוד הוא שפל רוח (עי' באר משה אח"יוב פרשה ז), וכמדובר מזה בספה"ק זרע קודש מהרה"ק מראפשיץ זללה"ה ז"ע (פרשה ז) כי זה מעלת ארץ ישראל הנבחרת לנו, שמטבע הארץ היא לגרום להיושבים בה הכנעה וענוה, ולכן אף שהיה שם ערים גדולות ובצורות בשמים הרים ובקעות, עם כל זה נקראת כנעו, מלשון הכנעה, שטבע הארץ היא בהכנעה, וכן גורמת טבע זו להיושבים בה, ע"כ.

ועי' הכנעה והתבטלות לאין ואפס זוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא (עי' בדברינו פר' ד' ד' אות ה), כי מכה הביטול זוכים לתורה, כדאיתא בגמ' (תענית ז, א) אין דברי תורה מתקיימין אלא בזמן שדעתו שפלה, וזה מבטל כל התענוגים, בבחי' אין טוב אלא תורה (אבות א, ג), להיות הרגשת כל הטוב רק בעסק התורה, ולא זולתה כלום, ועי' ממילא שמחים ומרוצים בארה"ק בכל עת, אפילו כאשר אין בה כלום, במה שיכולים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי.

וזה היה דבר משה למרגלים בשלחם לתור את ארץ כנען, עליו זה בנגב, נגב הוא מלשון גבו ויבש,

כמו שנאמר אלל אשת עתניאל בן קנז שאמר לאביה (שופטים א, טו) הבה לי ברכה כי ארץ הגג נחתני, ופירש רש"י ז"ל אדם שביתו מנוגב מכל טוב שאין בו אלא תורה, כלומר אף כאשר אין בה כל טוב, ריק לגמרי, ואין בה אלא תורה, ייחשב זאת אללכם לעליה ותהיו חובבים את הארץ, ובמה יעליתם את ההר, ר"ל מפני שזכיתם בה לשלימות התורה שניתנה על ההר הידוע, הר סיני, מחמת זה תהיו מרואים ותהיה הארץ חביבה אללכם, כי זוהי הדרך האמיתית בירושת הארץ, שתהיה התורה לבדה כל טוב דגני בגוה, בלי שום גשם כלל.

אבל המרגלים כשהפכו פניהם מפני משה רבינו ע"ה, עוד כשהיו חוץ לארץ ישראל, באו לידי גיאות, כפי שהיה מאמדם (זוה"ק ח"ג קנח). אי ייעלון ישראל לארעא נתעבר אנו מלמהוי רישין, וימני משה רישין אחרנין, דהא אנו זכינן במדברא למהוי רישין, אבל בארעא לא נזכי, ובזה פגמו בקדושת א"י שהיא מאד החכמה, מאד ההכנעה כנ"ל, וזה היה חטאם, אשר על כן מאסו בארץ חמדה ולא זכו ליכנס אליה.

וזהו דליתא בזה"ק (ח"א קנג). בזמנא דהו ישראל בארעא קדישא אינון הו משכי ברכאן מלעילא לתתא, כי הישיבה בא"י מאד אהבתה, היא ע"י שמרגישים קדושת הארץ מתוך הכנעה והתבטלות כמשנ"ת, וע"י הכנעה זוכים למדת כתר, בחינת אין, כדברי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זללה"ה זי"ע שכל עניו הוא בבחי' כתר מדת אין, וכתר אינו רישא ומבועא דכל ברכאן (תיקון"ז קכ).

ומבחי זה נשפע רב חסד מבחי' אין העליון, שזה הוא בחינת ברכה, כדליתא בספה"ק **אור עינים** (ערך ברכה) **בס האר"י** ז"ל (פע"ח שער הברכות פרק ז) חסד הוא הברכה, וכנודע שכתר הוא חסד ורחמים גדולים בלי קץ (עי' ליקוטי הגר"א שבסוף ספרא דלניעותא), ועי"ז נמתקים כל הדינים לחסדים. ורמז לזה, 'ארץ ישראל' בגימטריא 'הכנעה וענוה דין אור רב חסד', להורות כי בכח הכנעה וענוה המושגת ע"י קדושת ארץ ישראל נמתק הדין ונהפך לרב חסד. **נזכה** לאהבת א"י ולזכרות ככל הענינים, אמן כן יהי רצון.

וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך

בה הכנעה וענוה, ולכן אף שהיה שם ערים גדולות ובצורות בשמים הרים ובקעות, עם כל זה נקראת כנען, מלשון הכנעה, שטבע הארץ ההיא בהכנעה, וכן גורמת טבע זו להיושבים בה, ע"כ.

וע"י הכנעה והתבטלות לאין ואפס זוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא, כי מכח הביטול זוכים לתורה, כדאיתא בגמ' אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וזה מבטל כל התענוגים, בבחי' אין טוב אלא תורה, להיות הרגשת כל הטוב רק בעסק התורה, ולא זולתה כלום, וע"ז ממילא שמחים ומרוצים בארה"ק בכל עת, אפילו כאשר אין בה כלום, במה שיכולים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי.

וזה היה דבר משה למרגלים בשלחם לתור את ארץ כנען, 'עלו זה בנגב', נגב הוא מלשון גנוב ויבש, כלומר אף כאשר אין בה כל טוב, ריק לגמרי, ואין בה אלא תורה, ייחשב זאת אצלכם לעליה ותהיו חובבים את הארץ, ובמה, 'ועליתם את ההר', ר"ל מפני שזכיתם בה לשלימות התורה שניתנה על ההר הידוע, הר סיני, מחמת זה תהיו מרוצים ותהיה הארץ חביבה אצלכם, כי זוהי הדרך האמיתית בירושת הארץ, שתהיה התורה לבדה כל טוב דגניז בגוה, בלי שום גשם כלל. אבל המרגלים כשהפכו פניהם מפני משה

לא ככל הגוים בית ישראל המה, כי אומות העולם בארצותם כל חפצם ומגמתם להיות להם ממשלה ועצמאות, לא כן נחלת זרע ישראל עדת עם קודש, הנה הם משועבדים להשי"ת בשמירת תורה ומצוות, והוא ית' הרי נמצא בכל מקום, שהוא מקומו של עולם, רק כל מעלת א"י ושייכותה לישראל היא ששם בא"י שורה הקדושה ומורגשת ביותר, כדאיתא בזה"ק לית אתר קדושה בכל ישובא כגוונא דארץ ישראל, וכל קודש הוא מצד החכמה, ר"ל מצד הכנעה שהיא בחי' חכמה, כח מה, שנקל לזכות בא"י למדת הענוה, וע"י כן אפשר בקל לבוא שם לעסק תורה ומצוות ועבודת השי"ת, כי עבודת ה' היא דוקא ע"י הכנעה, היפך הגאווה המונעת מלעבוד אותו ית', כמו שכתב באגרת הרמב"ן ז"ל כל המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים, והמורד בהשי"ת ח"ו לא שייך אצלו עבודתו ית'.

וזה כל עיקר מעלת ארץ הקודש, שמביאה את האיש הישראלי להתבטל ולהכנע לפניו ית' ולעבוד עבודתו בלבב שלם, כמו שאמר הרבי מלובלין זצלה"ה על הכתוב טובה הארץ מאוד מאוד, שסגולת א"י להביא לקיום המשנה מאוד מאוד הוי שפל רוח, וכמאמר הרה"ק מראפשיץ זי"ע כי זה מעלת ארץ ישראל הנבחרת לנו, שמטבע הארץ ההיא לגרום להיושבים

הארץ מתוך הכנעה והתבטלות כמשנ"ת, וע"י הכנעה
זוכים למדת כתר, בחינת אין, ומכח זה נשפע רב חסד
מבחי' אין העליון, שזה הוא בחינת ברכה, כדאיתא
בספה"ק אור עינים בשם האר"י ז"ל חסד הוא הברכה,
וכנודע שכתר הוא חסד ורחמים גדולים בלי קץ,
ועי"ז נמתקים כל הדינים לחסדים. ורמז לזה, 'ארץ
ישראל' בגימטריא 'הכנעה וענוה דין אור רב חסד',
להורות כי בכח הכנעה וענוה המושגת ע"י קדושת
ארץ ישראל נמתק הדין ונהפך לרב חסד.

רבינו ע"ה, עוד כשהיו חוץ לארץ ישראל, באו לידי
גיאנות, ופחדו שיפסידו את נשיאותם בארץ ישראל,
ובזה פגמו בקדושת א"י שהיא מצד החכמה, מצד
ההכנעה כנ"ל, וזה היה חטאם, אשר על כן מאסו
בארץ חמדה ולא זכו ליכנס אליה.

וזהו דאיתא בזוה"ק בזמן שישאלם הם בארץ הקודש
הם מושכים ברכות מלמעלה למטה, כי הישיבה
בא"י מצד אהבתה, היא ע"י שמרגישים קדושת

הוראה למעשה בעבודת ה'

א. אומות העולם בארצותם כל חפצם ומגמתם להיות להם ממשלה ועצמאות, לא כן נחלת זרע ישראל עדת עם קודש, הנה הם משועבדים להשי"ת בשמירת תורה ומצוות, והוא ית' הרי נמצא בכל מקום, שהוא מקומו של עולם, רק כל מעלת א"י ושייכותה לישראל היא ששם בא"י שורה הקדושה ומורגשת ביותר.

ב. עבודת ה' היא דוקא ע"י הכנעה, היפך הגאווה המונעת מלעבוד אותו ית', כמו שכ' באגרת הרמב"ן ז"ל כל המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים, והמורד בהשי"ת ח"ו לא שייך אצלו עבודתו ית', ובא"י שורה הקדושה ומורגשת ביותר, וכל קודש הוא מצד החכמה, ר"ל מצד הכנעה שהיא בחי' חכמה, כח מה, לכן אפשר בקל לבוא שם לעסק תורה ומצוות ועבודת השי"ת.

ג. על ידי הכנעה והתבטלות לאין ואפס זוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא, כי מכח הביטול זוכים לתורה, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וזה מבטל כל התענוגים, בבחי' אין טוב אלא תורה, להיות הרגשת כל הטוב רק בעסק התורה, ולא זולתה כלום, ועי"ז ממילא שמחים ומרוצים בארה"ק בכל עת, אפילו כאשר אין בה כלום, במה שיכולים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי.

לקראת שבת פרשת שלח - שבת מברכים לכו ונלכה

הכנה לשבת קודש במשנת החסידות ורבוה"ק זי"ע

מאמר 'אור האמונה' מכח קדושת הארץ

והאר עינינו בתורתך

כאשר מגיעים בכל שנה לפרשיות אלו של חטאי דור המדבר, צריך לזכור ולהזכיר שוב ושוב, כי אין לנו מושג כל שהוא באנשי דור דעה שעליהם איתא בזוה"ק שדור בעלי דעה כאלו כמו אנשי דור המדבר לא היה לפנייהם וגם לאחריהם לא יהיה עד ביאת משיח צדקנו בב"א. וכמאמר החידושי הרי"ם להרה"ק רבי יעקב מראדזימין זי"ע כאשר התאנח באחת משבתות אלו על חטאם הנוראים של דור המדבר, ואמר לו בקדשו: פון זייערע עבירות איז געווארן פרשיות אין תורה, פון אונזערע מצוות איז נאך נישט געווארן פרשיות - מהעבירות שלהם נעשו פרשיות בתורה ואילו מהמצוות שלנו לא נעשו שום פרשיות!

על אחת כמה וכמה כפולה ומכופלת בפרשת שלח - פרשת המרגלים, כאשר מדברים על נשיאי וראשי אלפי ישראל לא תעלה במעלות על מזבחי... אסור לנו לחשוב לרגע קט שיש לנו איזה השגה כל שהוא בענינים גבוהים ורמים אלו, הס מלהזכיר! ואין לנו אלא דברי חז"ל המלמדים אותנו את מה שיש לנו ללמוד ולקחת מפרשה זו, ולא בתורת הבנה בענינים הללו, אלא בתורת ראו וְלִמְדוּ מוֹסֵר את מה שאנו צריכים לקחת ממנו לעבוד את השי"ת.

יתכן שזו היתה גם כוונת רש"י ז"ל במה שמעורר מיד בתחילת הפרשה: למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדברה באיחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר.

אוי געוואלד! נורא נוראות! הרי פרשת מרים היא פרשה שלמה בתורה עם שמותיו של הקב"ה הכלולות בה, היתכן שנשיאי ראשי אלפי ישראל, אנשים חשובים, רואים את כל הפרשה ולא לומדים ממנה כלום?! מ'לערענט און מ'לערנעט און מ'זעט גארנישט?! התשובה שפרשה זו מלמדנו היא, כן, השם ירחם!!!

יתכן לומר שלכן תיקנו אנשי כנסת הגדולה את סדר הבקשות ברכת אהבת עולם: 'ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל וכו', והאר עינינו בתורתך, לכאורה היה צריך להקדים לבקש מאירת עינים כדי שנוכל להבין ולהשכיל וכו', אלא משום כי יתכן שגם לאחר שכבר נזכה להבין ולהשכיל לשמוע

ללמוד וללמד את כל דברי תלמוד תורתך, ועדיין רואים ולא לומדים - מ' זעט די גאנצע תורה און מ'לערענט גארנישט! לא רואים כלום בכל התורה הזאת הכל חשוך בעדו רח"ל...

על דברי רשיז"ל שואל הרה"ק מפילוב - קאצק זי"ע: וכי את גודל רשעתם בא הכתוב להשמיענו? - אלא רעיון עמוק נרמז בזה: **"מי שאינו רוצה לראות את האמת לא מועיל אף כשמראים לו את האמת בעליל, כי טחו עיניו מראות ואינו רואה"**. וזו ההדגשה: ורשעים הללו ר א ו, הרי ראו ממש בעיניהם לא מפי השמועה, ובכל זאת לא לקחו מוסר!.

מסופר, שביום חופתו של הגה"ק מרן המהר"א מבעלזא זי"ע, ביקש מושל המחוז לבוא עם אשתו לברך את החתן ואת הוריו.

ארשת של עגמת נפש עלתה על פניו של מרן המהר"א, בשמעו את הדברים, על שביום נשגב זה יצטרך להיפגש עם זוג פריצים ערלים ריקים והוללים.

אביו כ"ק האדמו"ר המהרי"ד זי"ע, הרגיש בצער, וביקש להרגיעו, ואמר לו: נאמר בתורתנו הקדושה 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', וקשה, הלא עינא וליבא תרי סרסורי דעבירה, והסדר הוא שקודם העין רואה ואח"כ הלב חומד, ומדוע כתיב מקודם 'אחרי לבבכם' ואח"כ 'ואחרי עיניכם', אלא ללמדנו, וואס די הארץ גלוסט נישט, זעהן נישט די אויגען - **מה שהלב אינו חומד ואינו רוצה, אף העינים אינם רואות!...**

כאשר מתחילים לעסוק בפרשה זו יש להיכנס בחיל ורעדה ואן ורק למטרה של **ראו וְלַמָּדוּ מוֹסֵר!**

הוא ינהגנו עלמות - בעלמות ובזריות

בהרבה מספרי החסידות (קדו"ל, מאור עינים, זרע קודש, מבשר צדק, תורי זהב, ועוד) הביאו משל ידוע שאמר **מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע** על הכתוב (תהלים מח, ט) 'הוא ינהגנו עלמות' ואמרו במדרש (ויק"ר יא, ט) בעלמות ובזריות, 'עלמות' כאלין עולמתא, ובפשוטו הכוונה, שהקב"ה ינהג את עמו ישראל לעתיד לבוא כמו הרוקדים במחול.

והמשל על זה הוא: כמו עלם קטן שאביו מלמדו לילך, בתחילה מוליכו מעט בידו, ואחר כך מניחו ומרחיק עצמו ממנו קצת, וכוונתו בזה כדי שילמד העלם ללכת בעצמו, ומחמת זה הוא מרגיל את התינוק בתנועת ההילוך, וכן עושה כמה פעמים, ובכל פעם מרחיק את עצמו יותר כדי להרגילו שילך בעצמו בלי שום סיוע והרחקה. הנמשל הוא: כי מתחילה נותן הקב"ה לאדם תענוג בעבודתו ומוליך בעצמו את לבו אליו, ואחר כך מרחיק את עצמו ממנו כדי שילך הוא בעצמו מעט על ידי השתדלותו והתפעלותו, וזהו 'הוא ינהגנו עלמות' - כעלם ותינוק זה.

לפלא גדול שדוקא נכדו של הבעש"ט הק' הלא הוא הרה"ק **בעל דגל מחנה אפרים** זי"ע מביא (פ' בהעלותך ד"ה על פי ה') משל זה שלא בשם זקנו הבעש"ט אלא בשם **הרב המנוח מו"ה יהודה ליב פיסטינר זי"ע** [הוא היה בן דורו של הבעש"ט ונחשב גם לאחד מגדולי תלמידיו, ויתכן שהוא אכן

אמרו בשם הבעש"ט אלא שבעל הדגל שמע את זה רק בשמו של רבי יהודה ליב], ומסיים שם בעל הדגל ואומר: ויש בזה דרכים שונים ועמוקים בשם אא"ז זללה"ה המדרגות ההם מה הם עושים, ומה הם מועילים, ורמזים בספר תולדות יעקב יוסף הכהן ע"ש [דברי התולדות הם בפרשת מסעי סימן א ובפרשת ואתחנן אות ב] עכ"ל.

אחד מן הסודות העמוקים שרמזו במשל זה הוא מה שמביא הרה"ק בעל 'שם משמאל' זי"ע (פ' בהעלותך תר"ע ד"ה ויהי העם כמתאוננים) שנותן קצת ביאור על כל הקורות עם אנשי דור המדבר [ובכללם גם עם המרגלים] למה, ואיך נפלו כל כך, וזה לשונו הק':

והנה בני ישראל במדבר היו במדרגה גדולה שהיתה להם התגלות אלוהית בכל דבר, ולא עסקו בשום מעשה גשמי, אמנם לא זו היתה תכלית הבריאה... ועתה כשהיו ישראל קרובין להיכנס לארץ ישראל (קודם שנגזר עליהם לאחר חטא המרגלים להיות עוד ארבעים שנה במדבר), היו מתחילים מן השמים להראותם התרחקות מעט, כדי שיתרגלו לקרב את עצמם על ידי עבודה בנסיונות, וכל זה היה רק לטובתם וכדברי הבעש"ט שהאב מתרחק מבנו כדי ללמדו ללכת...

ומסיים שם ואומר בקדשו:

"וזהו לימוד לצעירים שמתחילים לעבוד את השי"ת בהתלהבות, ואחר כך נופלים מעט ממדרגותם, וזאת היא מן השמים שלוקחים מהם העזר האלוהי כדי שבכוחות עצמם יעבדו את השי"ת, וכל המניעות הן גם כן מן השמים, וצריך כל אחד לידע זאת, שלא יפול בעצמו, ויחזק את עצמו לעלות מעלה מעלה"

הרה"ק הכהן הגדול רבי צדוק מלובלין זי"ע כותב בספרו פרי צדיק (פרשת יתרו אות י'): תכלית ועיקר רצונו של השי"ת שיתחדש מצד האדם חשק חדש לדברי תורה וכו', ומהחשק החדש משיג האדם התחדשות בדברי תורה. ושמעתי בשם 'הבעל שם טוב' צוק"ל שהצדיקים משתוקקים להרגיש החשק שמרגישים רכי השנים הבאים פעם ראשונה להתדבק לחסידות, והיינו כי בהתחדשות הדבר הוא התעוררות החשק הגדול, ואז הוא טועם המתיקות בעמקי הלב, (ראה עוד בספר בעל שם טוב עה"ת פר' נח אות יד). וטעמא דמילתא, "כי ההתעוררות והרצון מגיע באותה שעה ממקור העליון שניתן לכל אחד התעוררות שבזה יוכל להדריך עצמו ולהתעורר לכל ימי חייו, ומכיון שממקום גבוה קאתי לכן החשק בשלימות ממש", וגם כי שנות הבחורות היא תחילת עת העבודה, ושבע האדם להימשך אחרי דברים חדשים ולעשותם בחשק ובהתחדשות, ועל כן חביבה עבודה זו, זאת ועוד דבשנות נעורים יש לאדם רתיחת הדם והיצה"ר מנסה בכל כוחו להכשיל את האדם, ואם הוא מתגבר עליו יכול להגיע למדרגות רמות ונעלות עד מאד.

לאחר הקדמות אלו נוכל להיכנס בדחילו ורחימו לפרשת המרגלים אשר כאמור הסתום בו מרובה על הפרוץ, אך פטור בלא כלום אי אפשר, ובעיקר במה שנוגע לנו לענין עבודת השי"ת, על פי משנתו ותורתו של רבינו זי"ע בכל מאמריו לפרשה זו בכלל ובמאמרו השבועי כאן בפרט, למרות

שהדברים מובנים גם בפשטותם אבל כיון שהם גם עמוקים מאד לכן נבאר הדברים בכללותם, וכל הרוצה יוכל להעמיק שם ולראות חלק מתוכן הענינים בדברי קדשו, ויותר ממה שכתוב כאן כתוב שם בנגלה ובנסתר ואין כאן די מקום להאריך כפי הראוי :

נקודת המאמר הוא כלשונו הקדוש:

"כי כל עיקר מעלת ארץ הקודש היא שמביאה את האיש הישראלי להתבטל ולהכנע לפניו ית' ולעבוד עבודתו בלבב שלם, שמטבע הארץ ההיא לגרום להיושבים בה הכנעה וענוה, ולכן אף שהיה שם ערים גדולות ובצורות בשמים הרים ובקעות, עם כל זה נקראת כנען, מלשון הכנעה, שטבע הארץ ההיא בהכנעה, וכן גורמת טבע זו להיושבים בה, וע"י הכנעה והתבטלות לאין ואפס זוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא, כי מכה הביטול זוכים לתורה, כדאיתא בגמ' אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וזה מבטל כל התענוגים, בבחי' אין טוב אלא תורה, להיות הרגשת כל הטוב רק בעסק התורה, ולא זולתה כלום, ועי"ז ממילא שמחים ומרוצים בארה"ק בכל עת, אפילו כאשר אין בה כלום, במה שיכולים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי. אבל המרגלים כשהפכו פניהם מפני משה רבינו ע"ה, עוד כשהיו חוץ לארץ ישראל, באו לידי גיאות, ורצו להישאר במדבר כדי שלא לאבד את נשיאותם וזה היה חטאם, אשר על כן מאסו בארץ חמדה ולא זכו ליכנס אליה".

וכוונת פנימיות הדברים הם: כי אף שארץ ישראל הוא מקום שיש שם **"ערים גדולות ובצורות בשמים הרים ובקעות"** כלומר עליות ומורדות באמונת ויחוד ה', והנסיגות שם רבים וגדולים מאד ובצורות בשמים, ובעיקר בקליפת כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, מכל מקום לעומת זה היא 'ארץ כנען' כי יש בטבע הארץ להביא את האדם להכנעה, וזאת על ידי יגיעה רבה בתורה הקדושה, כאשר הוא מתנהג בה בקדושה ובטהרה, ולכן שם הוא עיקר קנין וקיום התורה, ואין תורה כתורת ארץ ישראל [ואכמ"ל בזה כפי הצורך].

הרה"ק בעל התניא זי"ע אמר פעם באחת משיחותיו: **"אין ארץ ישראל איז יעדער שטיין א בריליאנט - בארץ ישראל כל אבן הוא יהלום...!"**, ישב שם יהודי אחד שפרנסתו לא היתה מצויה לו ל"ע, והיה קשה לו מאד לכלכל את בניו וב"ב רח"ל, ולאחר ששמע את דברי בעל התניא גמר בדעתו, הנה יש לי עכשיו הזדמנות פז להתעשר ולחיות בכבוד, אמנם אין זה קל להגיע לארץ ישראל, אבל זה שווה בהחלט את המאמץ, ממחשבה למעשה, הכין את עצמו לקראת הנסיעה, הצטייד בהרבה שקים שיוכל למלאות בהם מיהלומי ארץ ישראל, ויצא לדרכו מלא אושר ותקוה...

לאחר כמה שבועות של טלטולי דרך לא קלים הגיע סוף סוף לחופי ארץ ישראל, ירד מהאוניה והלך בזריזות למלאות את השקים ביהלומים, ולתדהמתו הוא עובר מרחוב לרחוב וממקום למקום מעיר לעיר, והוא רואה אמנם הרבה אבנים, וכשהוא מרים אותם רואה שהם אבנים פשוטים, וכך התהלך לאורכה ולרחבה של א"י ואינו מוצא אף לא יהלום אחת, לא מיניה ולא מקצתיה!...

לאחר כמה שבועות של התרוצצויות החליט שאין כאן יותר מה לחפש, ויצא לדרכו לחזור אל ביתו כשהוא מלא אכזבות וטענות על בעל התניא...

כשהגיע אל מקומו רץ מהר לבעל התניא עוד בטרם ששב אל ביתו, וצעק בככי, רבי! הייתי בארץ ישראל ולא מצאתי שם אפילו לא יהלום אחת, הכל שם אבנים כמו כאן ברוסיה, מדוע אמר הרבי שהכל שם יהלומים...???

פתח הבעל התניא את פיו בחכמה והשיב לו:

היה פעם יהודי אחד שהיו לו שלוש בנות. לשתי בנותיו הראשונות הצליח להשיג חתנים מיוחדים, בעלי תורה ואנשי מעשה, והאב שגם הוא היה בר אורין הליבש את בנותיו במלבושי כבוד כמנהג בעלי בתים חשובים, וכראוי לנשות תלמידי חכמים. אבל הבת השלישית ישבה בבית הוריה ושידוך הגון לא נמצא לה. אך כבר אמרו חז"ל "בתך בגרה - שחרר עבדך ותן לה". בלית ברירה לקח האיש עבור בתו חתן פשוט.

לפני החתונה ראה האב שהבת אינה מתכוננת כדבעי במלבושים וכו'. אמר לה: "מדוע אינך נוהגת כפי שנהגו אחיותיך שהכינו עצמן יפה יפה לחתונתן?"

ענתה הבת: "אחיותי נשאו לתלמידי חכמים והיה להן עבור מי להתקשט... אבל אני?...!"

אמר בעל התניא לאותו יהודי: כך גם ארץ ישראל, היא 'מתקשטת' לפני מי שראוי לכך....!!!
כמובן שאי אפשר להגיע לכל זה אלא על ידי סור מרע ועשה טוב במעבר יבוק של נסיונות רבים... כפי שנראה בסמוך מדברי הזוה"ק.

בראשית חכמתך הקדומה מאין תמצא והיא נעלמה

בזוהר הקדוש בפרשה זו (ח"ג קנט:): אמר רבי שמעון, מפרשתא דא אוליפנא רזא דחכמתא, ואשתמעו מנה רזין עלאין ויקירין. תא חזי, קב"ה משבח באורייתא, ואמר, אזילו באורחי, אשתדלו בפולחני, והא אנא מעייל לכון לעלמין טבין, לעלמין עלאין. בני נשא דלא ידעי לא מהימני ולא מסתכלי. קב"ה אמר אזילו אלייל"ה ההוא עלמא טבא, ההוא עלמא עלאה דכיסופא. אינון אמרי איך ניכול לאללא ליה ולמנדע כל האי. מה כתיב, עלו זה בנגב, אשתדלו באורייתא ומינה תנדעון ליה, וראיתם את הארץ מה היא, תחמוץ מינה ההוא עלמא טבא עלמא עילאה דכיסופא, ואת העם היושב עליה, אינון צדיקיא דבגנתא דעדן, דקיימא שורין שורין ביקרא עלאה בדרגין עלאין. החזק הוא הרפה, אי זכו לכל האי כד אתקפו על יצריהון ותברו ליה, אי לא, או כד אתקפו באורייתא למלעי בה יממא וליליא, או אי ארפו ידיהו מינה וזכו לכל האי. [תרגום הזוהר: מפרשה זו למדנו סוד החכמה, ונשמע ממנה סודות עליונים ויקרים. בוא וראה, הקב"ה משתבח בתורה, ואמר לישראל, לכו בדרכי ועסקו בעבודתי, ואני אביא אתכם לעולמות טובים, לעולמות עליונים. אנשים שאינם יודעים, אינם מאמינים ואינם מסתכלים (בשכר הצדיקים בגן עדן ובעולם הבא). הקב"ה אומר להם, לכו ותתורו את העולם הטוב ההוא, העולם העליון של כיסופין ההוא. והם אומרים, איך נוכל לתור אותו ולדעת כל

זה. מה כתוב, שהקב"ה אומר להם, עלו זה בנגב, היינו השתדלו בתורה וממנה תדעו ותראו את אותו העולם, וראיתם את הארץ מה היא, תראו ממנה - מן התורה - את העולם ההוא, ואת הצדיקים היושבים בה שזכו לעמוד שורות שורות בכבוד עליון ובמדרגות עליונות. החזק הוא הרפה - בה תראו אם הצדיקים זכו לכל אותו הכבוד והשכר מחמת שהתגברו על יצרם ושברו אותו, או שלא זכו לכל זה מתוך יגיעה אלא מתוך רפיון, הסתכלו אם זכו לכל זה מחמת שהתחזקו ביגיעתם בתורה יומם ולילה, והאם אותם שהרפו ידיהם ממנה גם זכו לכל זה].

הנה למדנו מדברי הזוה"ק: א. כי רק ע"י עסק התורה הקב"ה נותן לאדם את כח הראיה לראות את ההוא עלמא טבא דכיסופא. וזהו 'רזא דחכמתא' - ה'רזא דחכמתא' הוא לראות ולדעת את העולם ההוא שכולו אורה ומתיקות וכיסופין למלך א-ל חי וקיים. ב. שהדרך לזכות לעלמא עילאה היא ע"י סור מרע - להתגבר על היצר הרע ולשברו... ועל ידי 'עשה טוב' - "אתקפו באורייתא" שצריך לזה חיזוק גדול לעמול בה יומם ולילה ביגיעה עצומה, ורק ע"י עמל התורה יומם ולילה זוכים לעלמא דכיסופא.

ואדרבה! מבואר בספרים הקדושים על מה שאמרו חז"ל (בבא בתרא עה.) עתיד הקב"ה לעשות חופה לכל צדיק וצדיק וכל אחד נכוח מחופתו של חברו. שהחופה היא ענני כבוד שנעשים מכח ההתמודדות - ועכ"פ מכח ההשתדלות לעמוד מול כל נסיונות החיים. כל נסיון בסור מרע ועשה טוב מרחיבה ומעטרת את חופת הצדיק שמתמודד עם הנסיונות בגשמיות ורוחניות או בשניהם כאחד... וממילא כאשר יראה כל אחד את חופתו של חברו - של אותו החבר שהיה נדמה לו כאן בעולם הזה שהוא איש פשוט מאד, מבלי לדעת כמה הרפתקאי אע"פ עליה - עם איזה נסיונות קשים ומרים הוא מתמודד, בבחינת כל משברך וגליך עלי עברו, ועכ"ז עדיין הוא עומד בצדקו ומשתדל לעשות רצון קונו ולעבדו בלבב שלם, או אז יראה את החופה הגדולה שנעשו מכל כל אלו הנסיונות עד כדי שהוא נכוח מחופתו באומרו: ווי איז ער און ווי בין איך!!! אוי לאותה בושא ואוי לאותה כלימה! וזהו סוד מאמר חז"ל (ב"ב י:), דבעולם האמת עולם הברור יהיו עליונים למטה ותחתונים למעלה! נורא נוראות!

וביתר ביאור הוא על פי המבואר בתניא (פרק טו ופרק כז) על מה שאמרו בזוה"ק (ח"ב קכח:) שעיקר הנחת רוח למעלה הוא "כד אתכפיא לסטרא אחרא לתנא", כיון שעיקר העבודה היא כשאדם כופה את יצרו ושוכר את את טבעו, וככל שמרבה לכפותו ועושה כנגד רצונו כך גדלה יותר ערך עבודתו, ומבאר שם על דרך משל לשני בני אדם שיושבים והוגים בתורה בהתמדה גדולה בלי שום הבדל ביניהם, אבל הם שונים לגמרי בטבעם, שאחד הוא בטבעו מכונס בתוך עצמו ואין דעתו מעורב עם הבריות, ולאדם זה קל יותר לשבת על מקומו וללמוד בהתמדה כמה שעות ברציפות כי אין לו שום משיכה לדברים אחרים, אבל השני הוא בהיפך הגמור, כי הוא נוטה בטבעו להתחבר עם בני אדם ולהיות מעורב בדעתו עמהם, ואם הוא פורש מהם ולומד בהתמדה, הנה אף שכלפי חוץ אין הבדל ביניהם והם לומדים בשוה, מכל מקום כלפי שמיא הם חלוקים לגמרי.

מעתה מובן איזה קלקול גדול ונורא היה יכול לבוא על ישראל על ידי המרגלים, כי הם בקשו רק

את ידיעת והשגת התורה, בלי שום יגיעת והתמדת התורה, ובלי התמודדות כלשהו בנסיונות, וכיון שאי אפשר להגיע להאי עלמא דכיסופא ולעמוד בשורות הצדיקים בגן עדן בלי כל זה, הרי שביקשו לבטל מהם את כל רב טוב הצפון לצדיקים בזה ובכא, והפגם שלהם היה פגם בעצם התורה עצמה, וממילא גם בהקב"ה וננסת ישראל, שהרי קוב"ה אורייתא וישראל הם חד ממש...

לא בכדי הגדיר אותם רשיז"ל בתואר של רשעים - אשר ראו ולא לקחו מוסר, הם למדו ולמדו אבל היה חסר את ה' והאר עינינו בתורתך' - דאס ליכטיקייט פון די תורה! שאת זה אי אפשר להשיג אלא מתוך יגיעה רבה והתמודדות עם נסיונות החיים, וכל המרבה בהם נעשית חופתו בעולם האמת והברור משובח יותר ויותר, מה שאין הפה יכול לדבר והאוזן לשמוע, כי שם הכל הוא בהיפך הגמור מכל המושגים שאפשר לתאר בעולם הזה...

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע אמר שמקובל מהרבי מלובלין זי"ע שהיה אומר, אילו היה יודע קרח שיכולים לשבת אחרי התנור ולכוון אותן כוונות שהכהן גדול מכוון לפני ולפנים ביום הכיפורים - לא היה חולק כלל על הכהונה. ועיקר מחלוקתו היה שהיה רוצה לזכות להיות כהן גדול משמש לפני ולפנים.

ואמר הרה"ק מלעלוב זי"ע: דחטא המרגלים היה, שהם ראו שכאשר יבואו לארץ ישראל מאבדים את כל המדרגות שכבר משיגים, ומשום זה לא רצו להיכנס לארץ, אבל טעותם היתה בזה, שלא הבינו דבארץ הקודש כשמתחילים מחדש בעבודה, כל מה שמשיגים חשוב פי אלף ממה שהשיגו בחו"ל.

אשרי אנוש יבחר ויקרב וישכון בחצריך

עם כל האמור נוכל להבין באפס מה את דברי הפייטן הגדול רבינו יהודה הלוי ע"ה שהשתוקק כל ימיו לעלות לארץ ישראל, בערוב ימיו זכה לעלות ולחונן את עפר ארץ ישראל, אך מיד כאשר דרכו רגליו על אדמת הקודש התכופף ונישק את עפרה, והתחיל לשיר פיוט לנורא עלילות, בתוך כך עבר שם ערבי וירה בו חץ והרגו, או אז זכה לעלות מארץ ישראל לארץ העליונה, למקום מנוחתו בגנזי מרומים, לשבת שם בעטרה לראשו ולהנות מזיו השכינה.

בדרכו לארץ ישראל עוד הספיק לחבר קינה נוראה על קדושת וגדולת ארץ ישראל בכלל וירושלים בפרט, והיא הקינה המפורסמת לת"כ [קינה ל']: ציון הלא תשאלני לשלום אסיריך... בקינה זו משתתף רבינו יהודה הלוי בפיוט נורא על קדושת ומעלת ארץ הקודש, ומשם יש ללמוד את גודל תוקף קדושת הארץ גם בזמן הזה, ובין השאר הוא חורז מילים החודרות ונוקבות כל חדרי בטן:

ירושלים ראו לך לדרוש לשום האסורים בגלות / אשר אף הם דורשים תמיד שלומך, / הם יתר הפליטה אשר בגלות.
לבי נתן על חורבן ביהמ"ק / ולפני ה' מאוד אקונן ואהמה /

ציון הלא תשאלני לשלום אסיריך
/ דורשי שלומך / והם יתר עדריך.
לבי לבית א-ל / ולפני א-ל

מאוד יהמה / ולמחנים וכל נגעי
טהוריק.

שם השכינה שכונה לך / ויוצרך
פתח למול / שערי שחק שעריך.

וכבוד ה' לבוד היה מאורך / ואין
סחר ושמש וכוכבים מאוריק.

אבחר לנפשי להשתפך / במקום
אשר רוח אלקים שפוכה על
בחיריק.

מי יתנני משוטט / במקומות אשר
נגלו אלקים לחוזיק וציריק.

אפול לאפי עלי ארצך / וארצה
אבניך למאוד / ואחונן את אפריק.

חיי נשמות אויר ארצך / וממר
דרור אבכת אפריק / ונופת צוף
נהריק.

ינעם לנפשי הלוח ערום ויחף /
עלי חרבות שממה אשר היה
דביריק.

אזה למושב אלקיך / ואשרי אנוש
יבחר ויקרב וישכון בחצריק.

אשרי מחכה ויגיע / ויראה עלות
אורך / ויבקעו עליו שחריק.

לראות בטובת בחיריק / לעלות
בשמחתך / בשוב אלי קדמות
נעוריק.

ואף אבכה על מחנה שכניה ולויה ועל כל הנוגעים ושייכים אל
קדושתך וטהרתך.

שם בציון השכינה שוכנת / והקב"ה פתח כנגד שערי שמים את
שערי ירושלים של מטה / כדי שכל התפילות יעלו דרך שם.

וה' כבודו ובעצמו מאיר עליך / ואין צורך בשמש וירח וכוכבים
להאיר בהם את הארץ.

לכן אבחר ארץ זו לנפשי שתשתפך בבכיה / הוא המקום שבו
שורה נבואה על הנבחרים לה'.

והלואי שיתנני לשוטט / במקומות אשר נגלה ה' לנביאיק
ולשליחיק.

אפול על אפי בדורכי על אדמת ארצך כדי לנשקה מרוב חיבה /
ואוהב את אבניך עד מאד, / ונשאו חן בעיני רגבי עפריק.

החיות של הנשמה נזונה מקדושת אוירא דארץ ישראל /
וחביב עלי עפר הארץ יותר מכל מיני בשמים / ומימי ארץ
ישראל מתוקים עלי יותר מדבש ונופת צופים.

ינעם לנפשי להלוח ערום ויחף בבגדים קרועים וכלי מנעלים
/ על מקום החרבה והשוממה / אשר בו עמד קודש הקדשים.

חשק לו ה' את ציון, שתהיה למושב השכינה / ואשרי אדם
שיבחר במעשים טובים ויתקרב לעבודתך / ויזכה לשכון בחצריק.
אשרי מי שמקוה לגאולה ויזכה לאותו יום / ויראה בעלות
אורך / ויפציע עליו אור בוקר.

ולראות בטובת הנבחרים וישמח בשמחתך / בשובך להיות
כימים קדמונים כימי נעורים.

מעתה יובן מה שכותב רבינו במאמרו, על מה ולמה צריכים ישראל את ארץ ישראל, הלא הם
דבוקים תמיד בהקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, וא"כ מה לי הכא ומה לי התם?! וכך הוא חלק
מהדברים שהוא מבאר בלשון קדשו:

**"הנה לא ככל הגוים בית ישראל המה, כי אומות העולם בארצותם כל חפצם
ומגמתם להיות להם ממשלה ועצמאות, לא כן נחלת זרע ישראל עדת עם קודש,**

הנה הם משועבדים להשי"ת בשמירת תורה ומצוות, והוא ית' הרי נמצא בכל מקום, שהוא מקומו של עולם, רק כל מעלת א"י ושייכותה לישראל היא כדאיתא במד"ת אמר הקב"ה יבואו ישראל שבאו לחלקי [פי' שהם חלק אלוה ממעל שנאמר כי חלק ה' עמו] וינחלו את הארץ שבאה לחלקי, היינו ששם בא"י שורה הקדושה ומורגשת ביותר, וכל קודש הוא מצד החכמה ר"ל מצד הכנעה שהיא בחי' חכמה, כח מה, וע"י כן אפשר בקל לבוא שם לעסק תורה ומצוות ועבודת השי"ת... וע"י הכנעה והתבטלות לאין ואפס זוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא, כי מנח הביטול זוכים לתורה, כדאיתא בגמ' אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וזה מבטל כל התענוגים, בבחי' אין טוב אלא תורה, להיות הרגשת כל הטוב רק בעסק התורה, ולא זולתה כלום, ועי"ז ממילא שמחים ומרוצים בארה"ק בכל עת, אפילו כאשר אין בה כלום, במה שיכולים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי.

סיכום הדברים הם: א. כלל ישראל אינם צריכים ארץ ומדינה ח"ו, הם צריכים ארץ אשר עיני ה' אלוהיך בה כדי להיות שם יותר עמו ולחלקו בהתבטלות ולזכות על ידי זה לדבקות בתורה. ב. מנח קדושת הארץ באים להכנעה וקדושה. ג. על ידי דבקות בתורה בתכלית הביטול זוכים לבטל את כל תענוגי הבל ושוא, ולהרגיש את כל התענוג רק בעסק התורה, וזוכים לראות בטוב הארץ תמיד, בכל מצב שהוא. ד. על ידי זה זוכים להיות תמיד שמח בחלקו בכל עת ובכל מצב שהוא, במה שזוכים לקיים בה התורה בשלימות ולעבדו כראוי. וכבר אמרנו שאין כאן מקום להאריך בריבוי העומק והרוחב בדברי רבינו אלו, ותן לחכם ויחכם עוד.

בוא וראה! עד כמה הדברים נכונים ומכוונים ונפלאים הפלא ופלא, כפי שאנו רואים במטבע הברכה שתיקן יהושע בברכת 'נודה לך' הברכה השניה בברכת המזון: בתחילה אנו מודים על ברכת הארץ - על ארץ טובה ורחבה שהנחלת לאבותינו, לאחר מכן אנו מודים על בריתך שחתמת בבשרנו, אשר קדשנו באות ברית קודש, ורק לאחר כל אלה אנו מודים על התורה - על תורתך שלימדתנו ועל חוקיך שהודעתנו, וכאשר זוכים לדבקות בתורה על פי סדר זה, או אז זוכים לבטל את כל תענוגי הבל ושוא ולחיות חיים אמיתיים, ומתוך כך אנו מודים - על חיים חזן וחסד שחוננתנו, וכפי שרבינו מסיים במאמרו שעל ידי כל זה זוכים לראות את הטוב שבכל דבר בכל עת ובכל מצב שהוא ולהיות בשמחה תמיד, כך גם אנו מסיימים את הברכה - ועל הכל ה"א אנחנו מודים לך ומברכים אותך. על הכל - אלעס איז גוט, אלעס איז פיין, אלעס איז שיין, רבוש"ע הכל טוב, הכל נחמד והכל טוב ויפה... יתברך שמך בפי כל חי תמיד - שטענדיג זאלן אלע אידן לויבען און דאנקען פאר דיר הייליגער באשעפער, אה! גיוואלדיג! אשרינו מה טוב חלקנו...

את כל מה שכתבנו עד כה אפשר לסכם במכתב עוז חביון שכתב הגה"ק החזון איש זצ"ל (מכתבי תורה מכתב מד) במתק וטוהר לשונו הקדוש, הפך בה והפוך בה דכולא בה, והיא מתנת החיים האמיתיים והמאושרים בזה ובבא:

רצוני לדבר על לבך ולעוררך אל הטוב האמיתי לפני האדם, כמובן רצוני לראותך בטוב ובאושר הוא רצון היותר חזק, וקשור בכל נפשי, ובאמת בזה הנך משתתף אתי, כי גם אתה רצונך לראות את עצמך בטוב, אך יש משהו בינינו, כי אתה נפגש במלחמה בגשתך לבחור בטוב כי טבע האדם להמשך אחר המתוק בשעתו, ולמרות הכרתו בנפש המשכלת כי זו מן השפלות, ולמרות כי נטוע באדם לשבח את הנזירות מן התאוות, ולבז בזיון מוחלט את התאוות הגופניות, קשה לאדם לפרוש מן התשוקות השפלות, ועל האדם החכם להתגבר על יצרו וכמו שאמרו צדיקים יצרו מסור בידם רשעים הם מסורים ביד יצרם, ואמנם ריעיו של אדם אין להם יצר על אהובם, והם חפצים אושר האדם אהובם, אושר אמיתי אושר נצחי אושר של חיים אמיתיים, ומה מאד יכאב לב לראותך נופל במלחמתך ביד יצרך והנך הולך בהוללות כל היום. ובאמת כל הקושי של החכם אינו אלא בתחלתו, כמו שאמרו כל התחלות קשות, ואחרי שהאדם מתעמל זמן מועט בתורה קונה אהבת התורה והוא מתאוה ללימוד יותר מכל תענוגי העולם.

והלא יש לך הרגש של הצלת ילד מילדי הפליטים מדרכי מות לדרכי החיים, ולמה אינך מרגיש להצלת נפשך, והלא הלומדים מועטים, ואחרי אשר זכית ליפול בגורל של | הוריקן היקרים יחי' וחוננת בשכל ישר ועמוק ובזכרון עמוק, והנך מהיחידים אשר התורה עוקבת אחריו והנך מתנהג בעצלותים, והימים חולפים והשנים עוברות, והנך מוסיף חבל מלוא חפנים, והוריקן מחכים לראותך איש המעלה שקוע בתורה בשמחת עולם כל היום. ומה גדל העצב לראותך ח"ו עם הארץ ושפל מעולם השפל.

ודע לך יקירי כי הכל תלוי בהסכמה, והרבה מגדולי עולם התחילו לימודם בימי בגרותם וכאשר לבשו רוח עוז והסכימו בנפשם הסכמה עזה ומרצית לקבוע עצמם על התורה ולהשליך את כל המית העולם אחרי גוום, וההסכמה החזקה עמדה להם הלכו והגדילו ועשו פרי.

והלא אחרית שמחת התאוה תוגה ומגנת לב, ואם עלתה ביד אדם לעמוד בנסיין הלא הוא מלא חדות עוז.

ועתה יקירי עשה למענך אם לא למעננו והסכם הסכמה גמורה על שקידת התורה ותמצא בזה חיים ועונג אשר אין משלו עלי חלד.

ודע לך כי בראשית הדרך מזמין השטן עיכובים ומכשולים לפני האדם, כי זו מנסיונות של בן אדם בארץ, אבל סוף האדם לנצח והבא לטהר מסייעין אותו.

הנני כותב מכתבי זה ואני רוצה לקוות להתבשר כי קבעת עצמך לתורה כי מה האדם תחת השמים ומה חיו אם לא יקנה תורה וידע את יוצרו ית' וידע את אשר שולח ממרום לתחתיות ארץ ולא לחיות חיי בהמה.

והנני חותם בברכת כוח"ט כנפש הדוש"ת

אי"ש

ומה במקום חיותינו כך במקום מיתיתנו על אחת כמה וכמה

ידועים לכל דברי הגמרא בברכות את המשל שאמר רבי עקיבא לפפוס בן יהודה על השועל שהציע לדגים לעלות ליבשה ולדור עמו בצוותא חדא, והשיב לו: ומה במקום חיותינו שהם המים אנו יראים על נפשנו שלא ידוגו אותנו, במקום מיתיתנו שהוא היבשה על אחת כמה וכמה שאנו צריכים לירא.

סמוך לחתימה נסיים מעין הפתיחה, התחלנו את מאמרנו עם דברי הרה"ק מרדזימין זי"ע ונסיים במרגינתא טבא על גודל חיוב לימוד התורה בהתמדה וביגיעה רבה, כפי הנלמד מחידוש נפלא ביותר דאתיא מבי מדרשא של הרה"ק רבי יעקב מראדזימין זי"ע ששלח לי ידי"נ הרה"ח רבי זרח רונזטל שליט"א:

הנה איתא בגמרא שבת (קח.) בעא מיניה מר בריה דרבינא מרב נחמן בר יצחק, מהו לכתוב תפילין על גבי עורו של דג טהור. וענה לו רב נחמן בר יצחק: אם יבוא אליהו ויאמר. ומסקנת הגמ' על פי רבינו חננאל שרנב"י התכוון לומר שצריך את הבירור של אליהו הנביא שיאמר האם נפסקת הזוהמא הגשמית מהדג לאחר עיבוד העור- שרק אז נעשה מוכשר העור לכתובת התפילין.

אבל הר"ן חולק עליו וסובר שכדי לדעת את המציאות של עור הדג אין צורך באליהו הנביא, שאפשר לראות אם לאחר העיבוד יוצא הריח מעור הדג. אלא ענין הזוהמא שצריך בו את בירור אליהו הנביא, הוא ע"פ הגמ' בשבת (קמו.) שבזמן חטא עץ הדעת הטיל הנחש זוהמא בכל בריות העולם, ובמעמד הר סיני פסקה זוהמת הנחש. וכן כתב רשיד"ל (שבת שם) שלכן בני ישראל כאשר עמדו על הר סיני נתקדשו ונטהרו ונתרפאו מכל המומים. וכן אמרו חז"ל בשבת (קמב:) שהעובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני - נשארו מזוהמים. והיינו מה שנסתפקן לגבי הזוהמא בדגים, כיון שהדגים לא היו במעמד הר סיני צריך את בירור אליהו הנביא אם פסקה זוהמתן הרוחנית.

ומביא על זה השפת אמת בחידושו על מסכת שבת (ד"ה אם) שבודאי היה לר"ן קבלה בידו שכל הבעלי החיים עמדו שם בקבלת התורה חוץ מהדגים, ומוסיף השפ"א שהסיבה שלא היו הדגים בקבלת התורה כיון שלא יכולים לצאת ולזוז מהים ליבשה.

ובספר דעת שלום [להגה"ק רבי שלום מאסקאוויטש אבד"ק שאץ זצ"ל (עמוד פ')] מוכיח זאת מדברי המדרש (שמו"ר כט, ט) דרבי אבהו אמר בשם רבי יוחנן, כשנתן הקב"ה את התורה: ציפור לא צווח, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו קדוש קדוש, הים לא נדדעזע, הבריות לא דיברו, אלא העולם שותק ומחריש ויצא הקול "אנכי ה' אלוקיך". שבכל מה שמפורט שם לא מוזכרים ג"כ הדגים, ועל כרחך שהדגים לא היו שם.

כעין זה כתב הגה"ק מרוגצ'וב זצ"ל בספרו צפנת פענח, דהנה בגמ' משמע בפשטות שספק זה לא נפשט עד שיבוא אליהו הנביא ויאמר. אבל הרמב"ם (ה' תפילין פ"א ה"י) והשו"ע (אור"ח סימן לב סעיף יב, וביו"ד סי' רעא ס"א) כתבו שאי אפשר לכתוב תפילין על עור דג, מפני שאין הזוהמא יוצאת ממנו

ע"י העיבוד. ובהסכמת בעל הצפנת פענח על הספר עמודי ארזים כותב שם בביאור הענין, שאין הכונה בדברי רנב"י שעד שיבוא אליהו ויאמר ישאר הענין בספק (כנראה בגלל קושית הר"ן שאפשר לבדוק דבר זה). אלא הכונה בדבריו שכיון שלא היו הדגים בקבה"ת לא פסקה זוהמתן, ועל כן פוסקים באמת שאי אפשר לכתוב תפילין על עור של דג טהור כמובא בשו"ע וברמב"ם, ורק אם יבוא אליהו ויאמר. פירוש כשיבוא אליהו הנביא לעתיד לבוא כאשר כבר יתוקן ענין זה, ותפסוק הזוהמא ג"כ מהדגים יוכלו אז כן יוכלו להכשיר לכתוב תפילין על עוד דג].

והנה מה שכתב השפ"א שהטעם לזה שלא עמדו ג"כ הדגים בקבלת התורה כיון שדגים אינם יכולים לזוז ממקומם מן הים ליבשה, כבר הקשה עליו בספר להורות נתן להגר"ג גשטטר זצ"ל בחידושו על פ' בראשית, שבודאי לקבץ את כל שאר הבריות שיהיו שם בזמן קבה"ת, לא היה שייך לעשות זאת שלא בדרך נס. וא"כ מדוע לא הביא הקב"ה את הדגים ג"כ כמו שהביא את כל הבריות לקה"ת בדרך נס?

כדי ליישב בעז"ה הענין נקדים מה שהובא בדברי אביב להרה"ק ר' יעקב אריה מראדזימין זי"ע בפ' וירא קושית הרה"ק בעל קדושת לוי זי"ע מדוע לא נתן אברהם אבינו לאורחים מאכלי דגים. וכן מובא בישמח משה שם שכך שאלו הרה"ק מהר"מ מלובלין זלה"ה מדוע לא נזכר בתורה בסעודות המלאכים - דגים (ועי"ש ישובו).

ומיישב הדברי אביב באופן נפלא מאד על פי דברי הגמ' בברכות (סא:) שפפוס בן יהודה ראה את ר"ע מקהיל קהילות רבים ללמד תורה, ושאלו האם לא מתיירא מפני המלכות שתענישו על שעובר על גזירתם, וענה לו ר"ע: אמשול לך משל למה"ד: לשועל שהיה מהלך על שפת הנהר וראה דגים שבורחים במים מפני הרשתות שהוכנסו לדוגם. והציע להם השועל שיעלו להיות עמו ביבשה כשם שדרו אבותיו עם אבותיהם. אמרו לו הדגים: אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה - אלא טיפש אתה! ומה במקום חיותינו במים אנו מתייראין כ"כ. במקום מיתתינו ביבשה בודאי על אחת כמה וכמה שיש לנו מה להתיירא. אף אנחנו שאנו יושבין ועוסקים בתורה שכתוב בה כי הם חיינו וכו' כך, אם אנו מתבטלים ממנה על אחת כמה וכמה שאנו מסתכנים.

ולפ"ז מובן כיון שהכל ברא לכבודו לכן בכל דבר שנברא בעולם יש בו איזה ענין לרמוז לאדם חיזוק לעבודת השם יתברך, ומציאות הדגים במים מרמזים לבני ישראל. שכמו שטבע הבורא ית"ש שיציאת הדגים מהמים - גורמת להם מיתה - כך צריך יהודי להיות שקוע לגמרי בתורה שנמשלה למים ולא להתבטל ממנה [ולכן נמשל האדם לדגי הים כדאיתא בגמ' ע"ז עה"פ ותעש אדם כדגי הים וכו'].]

והנה מובא בחז"ל שם שהמלאכים לא הסכימו שתינתן התורה לישראל, וטענו להקב"ה 'תנה הודך על השמים', ורצו להרוג את מרע"ה על שנוטל התורה לארץ. ולפי"ז אומר הדברי אביב: שאברהם אבינו לא רצה לגרום לאורחיו המלאכים שום צער, לכן לא נתן להם דגים, שהיה ירא שמיד יבינו שהיות ומציאות הדגים - ממחישה את הענין שיהודי צריך להיות מונח לגמרי בתורה

הק' שנמשלה למים בלי ביטול ויציאה מהלימוד, כמו הדגים שמקום חיותם להיות רק במים, וא"כ אם היו מקבלים אצלו דגים היה מזכיר להם את ענין נתינת התורה לארץ. והיה גורם להם צער. ולכן נמנע מלתת להם דגים בסעודה!

ועל פי דבריו הק' מיושב ג"כ ענין זה, שכיון שמציאות הדגים במים - הוי לצורך המשל שאמר רבי עקיבא - שיהודי מקור חיותו בתורה הק' שנמשלה למים כמו שהדגים מקום חיותם במים, לכן לא רצה הבורא לעשות כזה סוג נס שיעמדו הדגים מחוץ למים בזמן קבלת התורה - כדי שלא יהיה בעולם אפילו פעם אחת כזו מציאות שדגים יוצאים מחוץ למים, כי אין מציאות ליהודי לחיות בלי הקשר לתורה הק' ולהיות מונח בתוך קדושתה!

ומזה נלמד שאין שום מציאות בעולם שיש חיים בלי תורה, ודי בזה למבין!

התעוררות לקריאת פרשת שלח והפטרות

הוא ינהגנו עלמות - בעלמות ובזריזות

בהרבה מספרי החסידות (קדו"ל, מאור עינים, זרע קודש, מבשר צדק, תורי זהב, ועוד) הביאו משל ידוע שאמר מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע על הכתוב (תהלים מה, ט) 'הוא ינהגנו עלמות' ואמרו במדרש (ויק"ר יא, ט) בעלמות ובזריזות, 'עלמות' כאלין עולמתא, ובפשטו הכוונה, שהקב"ה ינהג את עמו ישראל לעתיד לבוא כמו הרוקדים במחול.

והמשל על זה הוא: כמו עלם קטן שאביו מלמדו לילך, בתחילה מוליכו מעט בידו, ואחר כך מניחו ומרחיק עצמו ממנו קצת, וכוונתו בזה כדי שילמד העלם ללכת בעצמו, ומחמת זה הוא מרגיל את התינוק בתנועת ההילוך, וכן עושה כמה פעמים, ובכל פעם מרחיק את עצמו יותר כדי להרגילו שילך בעצמו בלי שום סיוע והרחקה. הנמשל הוא: כי מתחילה נותן הקב"ה לאדם תענוג בעבודתו ומוליך בעצמו את לבו אליו, ואחר כך מרחיק את עצמו ממנו כדי שילך הוא בעצמו מעט על ידי השתדלותו והתפעלותו, וזהו 'הוא ינהגנו עלמות' - כעלם ותינוק זה.

לפלא גדול שדוקא נכדו של הבעש"ט הק' הלא הוא הרה"ק בעל 'דגל מחנה אפרים' זי"ע מביא (פ' בהעלותך ד"ה על פי ה') משל זה שלא בשם זקנו הבעש"ט אלא בשם הרב המנוח מו"ה יהודה ליב פיסטינר זי"ע [הוא היה בן דורו של הבעש"ט ונחשב גם לאחד מגדולי תלמידיו, ויתכן שהוא אכן אמרו בשם הבעש"ט אלא שבעל הדגל שמע את זה רק בשמו של רבי יהודה ליב], ומסיים שם בעל הדגל ואומר: ויש בזה דרכים שונים ועמוקים בשם אא"ז זללה"ה המדרגות ההם מה הם עושים,

ומה הם מועילים, ורמוזים בספר תולדות יעקב יוסף הכהן ע"ש [דברי התולדות הם בפרשת מסעי סימן א ובפרשת ואתחנן אות ב] עכ"ל.

אחד מן הסודות העמוקים שרמזו במשל זה הוא מה שמביא הרה"ק בעל 'שם משמאל' זי"ע (פ') בהעלותך תר"ע ד"ה יהי העם כמתאוננים) שנותן קצת ביאור על כל הקורות עם אנשי דור המדבר [ובכללם גם עם המרגלים] למה, ואיך נפלו כל כך, וזה לשונו הק':

והנה בני ישראל במדבר היו במדרגה גדולה שהיתה להם התגלות אלוהית בכל דבר, ולא עסקו בשום מעשה גשמי, אמנם לא זו היתה תכלית הבריאה... ועתה כשהיו ישראל קרובין להיכנס לארץ ישראל (קודם שנגזר עליהם לאחר חטא המרגלים להיות עוד ארבעים שנה במדבר), היו מתחילים מן השמים להראותם התרחקות מעט, כדי שיתרגלו לקרב את עצמם על ידי עבודה בנסיונות, וכל זה היה רק לטובתם וכדברי הבעש"ט שהאב מתרחק מבנו כדי ללמדו ללכת...

ומסיים שם ואומר בקדשו:

"וזוהו לימוד לצעירים שמתחילים לעבוד את השי"ת בהתלהבות, ואחר כך נופלים מעט ממדרגותם, וזאת היא מן השמים שלוקחים מהם העזר האלוהי כדי שבכוחות עצמם יעבדו את השי"ת, וכל המגיעות הן גם כן מן השמים, וצריך כל אחד לידע זאת, שלא יפול בעצמו, ויחזק את עצמו לעלות מעלה מעלה"

על הכתוב וישכימו בבקר וגו' הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו שואל הרה"ק בעל התניא זי"ע (פכ"ט):

יש לתמוה, שהרי אמש אמרו להם המרגלים 'לא נוכל לעלות' וגו', והכוונה היא כלפי מעלה כמובא ברש"י, וגרמו לכל העם שלא להאמין בהקב"ה אשר ביכולתו להביאם אל הארץ, וא"כ מנין שב להם הבטחון והאמונה בהקב"ה, עד שאמרו 'הננו ועלינו', ולא מצינו בשום מקום שהראה להם משרע"ה איזה אות או מופת על גבורתו של הקב"ה.

אלא מכאן הוכחה ברורה כי בני' בעצמותם הם מאמינים בני מאמינים, אלא שהתלבש בהם הסט"א לטשטש את האמונה, וכאשר קצף עליהם הקב"ה ואמר 'עד מתי לעדה הרעה הזאת' – מיד כננע ונשבר 'לב עיקש' ששרר עליהם, וכדכתיב 'ויתאבלו העם מאד', ונשבר כח הקליפה, וממילא חזרו ישראל לאמונה המוטבעת בהם כבראשונה, וכבר רצו לעלות לא"י בתוקף האמונה שבהם.

ומסיים בעל התניא :

"ומזה יכול ללמוד כל אדם שנופלים לו במחשבתו ספיקות על אמונה, כי הם דברי רוח הסט"א לבדה המגביה עצמה על נפשו, אבל ישראל עצמן הם מאמינים בני מאמינים!"

אם לא די בכך יש לנו תוספת את הפטרת הפרשה - שני אנשים מרגלים ששלח יהושע מן השטים לרגל את הארץ:

רבים ראו כן תמהו, נבהלו נחפזו רעדה אחזתם! על מה ולמה שלח יהושע מרגלים לאחר שראה את הכשלוני המר והנמהר מהמרגלים הראשונים שהוא עצמו היה אחד מהם, ולולא התפילה של משה עם שינוי השם במה שהוסיף לו אות י' על שמו היה גם הוא נלכד בשחיתותם, והיה סופו כסופם רח"ל, איך לא התיירא על נפשו ועל נפשם של כל ישראל???

מסופר על ויכוח עז שנערך בין רבה של מוסקבה הרב מאז"ה לבין כומר רשע שונא ישראל מובהק. בתוך הדברים טען הכומר כלפי הרב: עם ישראל כפי שהתורה מעידה הם 'המעט מכל העמים' ואילו כל גויי העולם הם הרוב, מדוע אם כן אינכם מבטלים את עצמכם ומתבוללים בין הגויים, כפי מה שכתוב בתורתכם 'אחרי רבים להטות'?

ענה לו הרב תשובה חריפה ונוצחת:

בדבר השקול, שניתן להטות לימין או לשמאל, ויש אכן מיימינים ויש משמאילים, או אז התורה מורה למיעוט לבטל את עצמו לדעת הרוב, ולקבל את דעתם ללא שום פקפוק, ואפילו אם המיעוט לא מבין כל כך את דעת הרוב, עם כל זאת אחרי רבים להטות!... אבל בדבר הברור לחלוטין ללא שום צל ספק, ואין בו שום עילה להטות לימין או לשמאל, על כך לא אמרה תורה אחרי רבים להטות!

לכשתמצא לומר, הנה כי כן זה הוא סוד ההצלחה של המרגלים של יהושע לעומת המרגלים של משה רבינו. משה רבינו לא ביקש לשלוח מרגלים, הבקשה בא מצד אנשי דור המדבר וזאת מפני חסרון הבטחון וההעדר האמונה! הם לא האמינו בהבטחת הקב"ה ולא בטחו בישועתו שיתן בידם את הארץ כל כך בנקל, ולכן שלחו לרגל את הארץ, לראות האם אכן שייך בדרך הטבע לכבוש את הארץ או לא, ומחמת חוסר האמונה והבטחון קבלו את דברי המרגלים 'כי עז העם' ואין שום אפשרות לנצחם בדרך הטבע, ועוד נתוסף להם ענוה פסולה שאינם ראויים להנהגה של למעלה מדרך הטבע, ועל ידי זה יצא מה שיצא...

לעומת זאת אצל יהושע, דור באי הארץ לא היה בהם שום פגם באמונה ובטחון, אדרבה! כלל ישראל לא העלו על דעתם כלל לבקש את שליחת המרגלים, כי האמינו בה' באמונה שלמה ואמינית, והיו בטוחים בחסדו הגדול ללא שום פקפוק! שני המרגלים כלב ופנחס נבחרו על ידי יהושע ונשלחו בסוד גדול מבלי שאף אחד מישראל יודע מזה... והם גם לא נשלחו לרגל את הארץ, כי על זה לא היה שום דאגה כלל, אלא נשלחו רק כדי למצוא את נקודות התורפה - מהיכן להתחיל לקיים את מצוות ה' לכבוש את הארץ, מלבד זאת הם גם ידעו היטב שכל מה שהם עושים אינו אלא בגדר השתדלות באתערותא דלתתא בלבד, ואז יתעורר עי"ז אתערותא דלעילא - והקב"ה כבר יגמור בעדם ויעשה הכל לטובה...

נסכם את האמור בקצרה:

דור המדבר בקשו מרגלים כדי לבדוק האם יש אפשרות לקיים את רצון ה' או שזה דבר הנמנע מהם! יהושע ודור באי הארץ בקשו מרגלים כדי לבדוק איך לקיים רצון ה' על צד היותר טוב, היכן

הוא המקום המובחר ביותר שמשם יצליחו במערכה ויהיה בזה יותר קידוש ה'!

הפטרה זו צריך ללמדנו יסוד גדול בעבודת ה':

כאשר כל אחד שואל את עצמו, מי אני, ומה אני, להיכנס לענינים גבוהים ורמים בעבודת השי"ת, הלוואי ואזכה להיות יהודי פשוט וכו' וכו', לכן בא הפטרה ללמד! **זיי נישט אַזוי קלוג, און אַלט זיך נישט אַזוי קליין ונייל דו נישט אַזוי גרויס!** - אל תהיה חכם כל כך... תמים תהיה עם ה' אלוך - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ואל תחקור אחר העתידות, וכדבריו הנוקבים והמחזקים ביותר של כ"ק מרן רבינו הישמש ישראל זי"ע בפרשה זו:

"...וזהו י-ה יושיעך מעצת המרגלים, כי המה [המרגלים] נאצו עצת עליון, כי האדם צריך לידע כי הבורא ב"ה כל יכול, ויש לו עצות ותחבולות, למעלה מתפיסת שכל האדם. וזהו מאמר הכתוב 'ויצעקו אל ה' בצר להם', ר"ל שידעו כי מצדם אין להם כלום, רק שיצעקו אל ה' הרחמן, וממצוקותיהם יושיעם, כי אמונה ממשיך הישועה".

ועם זה נזכה גם להשפעה הגדולה שכתב בעל התניא זי"ע - שנזכה עי"ז להתגלות כבוד השם בגאולה הקרובה במהרה ונעלה כולנו לציון ברינה, ולירושלים בית מקדשו בשמחת עולם, אכ"ר.

גוט שבת גוט שבת

א פריילעכע און לוסטיגע מיט א אמונה'דיגע שבת, שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו.
א פריילעכע לעכטיגע חודש. יהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו
ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך דורשי שלומיך והם יתר עדריך

שבת שלום ומבורך

שבת של עלה נעלה וירשנו אותה.

שבת של עין טובה לראות תמיד את הטוב שבכל דבר.

שבת של שבח והודאה על ארץ חמדה טובה ורחבה שהנחיל לאבותינו.

שבת של אמונה בהקב"ה שהוא כל יכול, ויש לו עצות ותחבולות למעלה משכל ותפיסת האדם.

לעילוי נשמות

זקני הרה"ח ר' מאיר דב"ר שמעון יצחק ז"ל רבניצר

נלב"ע י"א אדר

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב"ר ז"ל רבניצר

נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רבניצר

נלב"ע ב'ג' בסלו תשנ"ה

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי

נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

